

Landsforeningen for nuværende og tidligere anbragte

7. april 2013

Hørings svar til rapport fra udvalget om evaluering af kommunalreformen

TABUKA, Landsforening for nuværende og tidligere anbragte, takker for muligheden for at afgive høringssvar til rapporten om evaluering af kommunalreformen. Vi vil alene forholde os til de dele af rapporten, der vedrører indsatsen over for udsatte børn og unge (B&U-området).

TABUKA oplever, at der er fire vigtige problemer ved kommunalreformen, som bør justeres nu, hvor hele reformen er til revision. Det er finansieringen af de krævende og derfor også dyre enkeltsager, kvaliteten af kommunernes ændrede indsats på B&U-området, sikkerheden for, at der er tilstrækkeligt mange og kvalificerede døgntilbud til børn og unge, der bør have en specialiseret indsats, samt den opsplittede og utilstrækkelige støtte til unge, der forlader en anbringelse. Dertil kommer problemerne med kommunernes mangelfulde tilsyn med opholdssteder og institutioner, men det problem løses forhåbentlig med tilsynsreformen, så det tages ikke op her.

Finansieringen

Den finansieringsændring, kommunalreformen medførte på det kommunale område, er efter TABUKAs vurdering alt for krævende for kommunerne. De sidder med næsten hele udgiften til anbringelser eller anden indsats, også selvom det kan være meget dyre indsatser. Den statslige refusion er meget begrænset, og det presser kommunerne økonomisk, så de holder igen med anbringelser og anden nødvendig hjælp til børn og unge. Der har været en nedgang i udgifter til B&U-området i de seneste år, hvilket uden tvivl skyldes, at kommunerne presses af finansieringsordningen. Vi vurderer, at det giver dårligere anbringelser og måske især dårligere efterværn og hjælp til de unge, der har været anbragt.

TABUKA skal på den baggrund anbefale, at den statslige refusion til kommunerne i de dyre enkeltsager sættes op. Det kan ske meget nemt ved at sætte grænsen for, hvornår der ydes refusion ned og refusionsprocenten op. Vi foreslår en markant lettelse af kommunernes økonomi i disse sager, og det bør være ledetråden i fastsættelsen af de helt præcise grænser og procent-satser.

Kvaliteten i kommunernes indsats

Efter kommunalreformen har kommunerne omlagt deres indsats på B&U-området. Der er kommet et tættere samspil med skoler og daginstitutioner, og der er indført mange nye foranstaltninger, der skal erstatte normale anbringelser. En del af disse ændringer er gode, det er fint, at et barn kan få hjælp i skolen, uden at det store apparat skal rulles ud, og det er fint at socialrådgiverne kommer ud af kontoret og ud, hvor børnene lever. (Vi anbefaler i den forbindelse også kraftigt, at kommunerne samtidig sætter massivt ind for at stoppe mobning, som stadig er et stort problem for udsatte børn og unge i skolerne.) Det er også fint, hvis der faktisk kan findes ordninger, der kan hjælpe børn fra meget belastede familier, uden at de anbringes. Børnehuse, hvor børnene kan have en base om morgenen og eftermiddagen, og hvor de kan overnatte, hvis forholdene skrider hjemme. Tilsvarende er det godt, hvis kommunerne kan etablere intensiv

TABUKA

Landsforeningen for nuværende og tidligere anbragte

støtte i familierne, som faktisk kan gøre det muligt for et barn at blive hjemme, uden at det lider under det.

Men forudsætningen er, at kvaliteten er i orden, og at børnene får den hjælp, de skal have. Det er TABUKAs vurdering, at det ikke altid er tilfældet, der er også en ren besparelsesdagsorden i en del af omlægningen. Herunder en for ukritisk brug af plejefamilier til børn med vidtgående behov. I de tilfælde må vi selvfølgelig afvise omlægningen. I TABUKA har vi fra egen krop erfaring for, at anbringelser langt fra altid giver et ordentligt liv for børnene og de unge, men vi mener kun, at anbringelser skal erstattes, når alternativet rent faktisk er bedre. Og kommunernes omlægning, der på grund af finansieringsordningen er presset af den stramme økonomi, har ikke altid en kvalitet, så det er tilfældet.

Samtidig skal der lægges mere vægt på at forbedre anbringelsernes kvalitet. Vi ved efterhånden meget om, hvad der kan gå galt i anbringelser (og at det faktisk gør det i mange tilfælde!), men svaret er ikke kun at erstatte anbringelser med et 'alternativ'. Det er også at forbedre kvaliteten i den enkelte anbringelse, så der f.eks. ikke sker så mange sammenbrud, så man får sin skolegang, får opbygget et fungerende netværk, får relevant psykologisk/helbredsmæssig behandling osv. Så man efter anbringelsen kan få en ordentlig start på sit voksenliv. Dette kvalitetsarbejde har ikke været prioriteret i de seneste år, selvom forskningen har givet os bedre og bedre viden til at gøre noget ved forholdene. Fokus har meget entydigt været på forebyggelse og på at skabe billigere alternativer til anbringelse. Ingen kan gå imod et sådant fokus, men det har været så dominerende, at den meget tiltrængte forbedring af anbringelserne er blevet nedprioriteret.

Det er svært umiddelbart at pege på, hvordan kommunalreformen kan justeres, så omlægningen af B&U-området ikke medfører fald i kvaliteten i indsatsen. Der er ingen tvivl om, at hænger sammen med den stramme økonomi, som vi altså foreslår lempet med en ændring af finansieringsordningen. Og tilsynsreformen kan måske (vi er ikke sikre på det) forbedre kvaliteten på anbringelsesstederne. Men der er uden tvivl også behov for direkte at forholde sig til, at kommunalreformen har ført til en omlægning på B&U-området, som er vidtgående og som ikke altid er i orden kvalitetsmæssig. TABUKA vil foreslå, at der tages konkrete skridt til at gøre noget ved det, f.eks. ved en politisk prioritering, der sætter spot på at forbedre kvaliteten i anbringelserne og skubber optagetheden af anbringelsesalternativerne lidt i baggrunden.

Specialiserede døgntilbud

Inden kommunalreformen blev der advaret mod, at en ren kommunalisering af døgninstitutioner og andre specialiserede tilbud til børn og unge ville medføre problemer med at fastholde de mest specialiserede institutioner. Fordi kommunerne er for små enheder til at drive og især udvikle disse institutioner. Der blev også advaret mod, at kommunerne ville blive fristet til at klare alt selv og at samle børn og unge med meget forskellige behov på kommunens egne ikke-specialiserede institutioner. TABUKA mener, at den frygt til dels er blevet bekræftet, og at der fare for, at udviklingen tager yderligere fart i de kommende år, hvis der ikke sker en ændring i opgavefordeling og -ansvaret. Det bliver især meget svært at få udviklet de mest specialiserede institutioner, fordi de enkelte kommuner måske kan se behovet men ikke har kræfter og økonomi til at gøre det.

TABUKA kan helt tilslutte sig forslagene om, at der sker en ændring i driftsansvaret (og udviklingsansvaret) for de specialiserede døgntilbud, så det ikke længere er den enkelte kommune, der skal stå for det. Kommunerne må pålægges at arbejde forpligtende sammen om disse institutioner. Det er slet ikke nok at overlade det til kommunernes frivillige samarbejde, vi har set indtil nu, at det ikke kommer ordentligt i gang. Samtidig mener vi, at der skal etableres en national koordinering for de mest specialiserede institutioner. Det kan mest oplagt ske gennem Socialstyrelsen, der kan stå for en form for national specialeplanlægning. Vi vil kraftigt opfordre til en

TABUKA

Landsforeningen for nuværende og tidligere anbragte

sådan koordinering, som også bør omfatte, at styrelsen får mulighed for at gribe direkte ind i kommunerne med tæt overvågning af udviklingen og med ret til at pålægge kommuner enkeltvis eller i samarbejde at drive bestemte institutioner eller at udvikle nye, specialiserede tilbud. Vi mener, at den hidtidige udvikling har vist, at kommunerne ikke magter det frivilligt og uden national styring. Der er simpelthen for mange gode grunde for den enkelte kommune til ikke at gå ind i en sådan koordinering på egen hånd.

Støtten til unge

Kommunalreformen skulle medføre, at de mange kommunale forvaltninger og ansvarsområder blev samlet og koordineret bedre. På mange måder er der sket det modsatte. Måske er det en børnesygdom, som der kan arbejdes på at fjerne, men umiddelbart har kommunalreformen medført, at siloopdelingen internt i kommunerne er blevet skærpet. Det er blevet forstærket af lovgivningen, som f.eks. kræver, at jobcentrene og beskæftigelsesområdet skal køre med sig egen logik og adskilt fra sociale og uddannelsesmæssige tiltag.

For unge, der har været anbragt eller som på anden måde er udsatte, har det betydet, at den støtte, de skal have for at kunne komme godt ind i voksenlivet, bliver alt for usammenhængende og utilstrækkelig. Vi har set en tendens i kommunerne til at skære ned på efterværnsindsatsen, et resultat af den stramme økonomiske fokusering, og når det kombineres med et usammenhængende og uoverskueligt system, hvor den ene ikke ved, hvad den anden gør, og hvor de forskellige forvaltninger nogle gange direkte modarbejder hinanden, så er det oplagt, at de unge ikke får den hjælp, de skal have til deres forskellige problemer, som jo i modsætning til det kommunale system hænger sammen.

Det er af største betydning, at en revision af kommunalreformen gør op med den opsplittede indsats, der har så store huller og så stor mangel på sammenhængende kvalitet. Det er for os at se en direkte pinlig konsekvens af kommunalreformen, at den medfører mindre sammenhæng og kvalitet i hjælpen til udsatte unge, og ikke det modsatte.

TABUKA har i årevis foreslået, at der etableres en sammenhængende indsats for unge mellem 15 og 25 år. Med folkeskolen, PPR, UU, socialforvaltningen, jobcentret, ydelseskontoret, psykiatrien og andre relevante instanser i et tæt samarbejde om at hjælpe de unge ud i egen bolig, fri af misbrug og sociale problemer, i uddannelse, i arbejde og ind i et normalt familieliv. Principielt kan de unge allerede blive hjulpet med alle disse forhold allerede, men det falder til jorden, fordi det sker så usammenhængende, med så mange afbrydelser og med beslutninger fra de forskellige forvaltninger, som kan stride direkte mod hinanden. Måske skal der ikke investeres mere i indsatsen, der skal bare gøres noget ved den store forvirring og de åbenbare kvalitetsbrist mht. kontinuitet og sammenhæng, der præger den i dag.

Det er uøkonomisk og et stort kvalitetsmæssigt problem, at kommunalreformen førte til en mere opdelt og kaotisk indsats over for de unge, der har det sværest. Og det er dybt urimeligt over for dem, fordi det giver dem en langt sværere start på deres voksenliv. Det må den aktuelle revision af kommunalreformen ændre. TABUKA anbefaler som nævnt stadig, at der tages skridt til at samle indsatsen for de 15-25-årige i en forvaltning, med en tværfaglig tilgang, men en samlet planlægning og med en støtte, som i praksis er sammenhængende og kontinuert. En sådan samling af støtten til de unge bør være en af det aktuelle revisionsarbejdes afgørende opgaver.

Med venlig hilsen

Bente Nielsen

Formand for TABUKA, Landsforeningen for nuværende og tidligere anbragte